

a gyerekünknek!), hogy még a tanítási nyelv elsajátítása is terhelje a gyermeket. Hogy a tanító néni mondandóját ne értse. Hogy ne tudja, mi az, amit elvárnak tőle, hogy mit és hogyan kell tennie. Hogy csak lesse és utánozza azt, amit az osztálytársai tesznek (amennyiben azok értik az utasításokat). Ha ez történik, akkor tulajdonképpen mi magunk járulunk hozzá, hogy gyermekünk figyelemzavarossá váljon, ami akár a gyermek egész életére rányomhatja a bélyeget.

Gondoljunk csak bele, hogyan is reagálnánk, ha beültetnének bennünket egy terembe, idegen környezetbe, mondjuk, egy komoly szakmai előadásra, ahol nem vagyunk a birtokában a kommunikáció nyelvének. Egy ideig erőnk, figyelmünket latba véve összpontosítanánk az előadóra, majd lassanként lankadva mással kezdenénk el foglalkozni. Meglehet, hogy a körünket piszkálnánk, ruhánkkal foglalkoznánk. Ha papírunk is van és toll a kezünkben, bizonyára firkálnánk, vagy az ablakon kifelé bámészkodnánk, vajon mi érdekes zajlik ott. Minden biztonnal leghamarabb a mobiltelefonnal is „játszanánk”, neteznénk vagy üzeneteket váltanánk az ismerőseinkkel. A lényeg, hogy az előadó, vagyis a tanító néni lenne a legkevésbé érdekes számunkra, aminek a következményét mindenki el tudja vonni: figyelmeztetés az órán, az utasítás többszörös megisméltése és annak szemrehányása, ami teljesen hiábavaló, hisz úgysem érti a címzett. Sikert a kedves Olvasónak, akár csak egy picit is, beleélni magát a helyzetbe? És ez ismétlődik óráról órára. Közben egyre sűrűsödik a tananyag, nő az elvárás. Idővel valószínűleg egyre fogékonyabbá válik a hallgató az előadó nyelvére, de mindez hiába, mert a nyelv elsajátítása közben az ismeretszerzésben olyan lemaradás gyülemlik fel, hogy szinte behozhatatlannak bizonyul...

Ezzel a tendenciával szembesülünk a szlovák iskolában magyarként tanuló gyermekek esetében. Higgyék el, hogy nagyon sokszor nem a gyerekek képességei a gyengék, csupán a beiskolázáskor nem kaptak meg minden esélyt a jó indulásra, kezdésre, majd a jobb teljesítmény nyújtására. Csak a KÖRÜLMÉNYEK nem voltak megfelelőek az adott gyermekeknek! A lemaradás azonban sok esetben visszafordíthatatlan következménnyel jár.

A fenti gondolatok sokkal inkább az iskolaérettség megítélésével és annak gyakori negatív következményeivel foglalkozó szakmai véleményt tükröznek, mintsem a nemzeti vagy nemzetiségi hovatartozás írásos kifejezése lennének. Jó pár éve igyekszem munkám során a lehetőségekhez mérten javasolni, mérlegeltetni, megfontoltatni a szülőkkel az iskolaválasztás és tanítási nyelv választásának kérdését. Fontos szempont, hogy mit nyújt az egyik és mit a másik intézmény, hogy milyen az iskola programja. De legalább ugyanannyira fontos, hogy a gyermek akadályok nélkül be tudjon illeszkedni a közösségbe, annak bárkivel azonos értékű tagja legyen. Az első pillanattól találja meg a helyét és saját magát benne. Adhasson a többieknek abból, amit az eddigi élete 6-7 éve során magáénak tud, és ugyanakkor szerezzen is a többiektől tudást, tapasztalatot. Tudja beépíteni magyarul az újat a már meglévő ismereteinek magyar rendszerébe, vagy szlovákul a szlovák rendszerébe (ha az van neki, esetleg az is van neki).

A választás lehetősége a szülő kezében van.

Jól fontolják meg, kérem, hogy mivel, hol, és főleg, hogyan indítják el gyermeküket az ismeretszerzés hosszú, göröngyös, de sok örömmel és tudással járó útján.

Pázmány Annamária

Iskolába készülünk

Az óvodából az iskolába történő átlépés nagy változást jelent a gyermek életében. Az iskolába lépő gyerekek megváltozik a napirendje, és kötelességei, feladatai lesznek. Ezt a változást akkor is nehéz megszoknia, ha kellőképpen felkészítik arra. Elsődleges szerepe és feladata ebben az óvodának van. Az óvodai nevelés célja, hogy megalapozza azon képességeket, amelyek felkészítik a gyermeket az iskolai életre és megkönnyítik az átmenetet. Természetesen az óvodai nevelésben a játék a főszerep. A legeredményesebb fejlesztés alapja a játék, hiszen ezen keresztül a gyerek tapasztalatot szerez, új ismeretekhez jut, fejlődik a személyisége.

Azok a gyerekek, akik három éves koruktól kezdve rendszeresen látogatják az óvodát, folyamatosan készülnek fel az iskolára. A célzott felkészítés valójában az óvodai nevelés utolsó szakaszában kezdődik meg. Ekkor a fő hangsúly azon képességek fejlesztésére kerül, amelyek feltételei az iskolaérettségnek.

Az iskolába lépő gyermeknek képesnek kell lennie a kapcsolatteremtésre, az együttműködésre. Ezért hasznos a kapcsolaterősítő játékok alkalmazása is az óvodai nevelésben. Ilyen lehet például a *Sziámi ikrek* címen ismert játék, melynek során a gyerekek valamelyik testrészüknél „össze vannak növe”, vagyis egymáshoz tapadva kell mozogniuk zenére vagy megadott utasításra, miközben nem szabad szétválniuk. Az a páros nyer, aki a legtovább együtt tud maradni.

A változatos mozgásokkal fejlesztjük a nagy mozgásokat, finommotoros mozgásokat, térbeli tájékozódást, figyelmet, emlékezetet, kitartást, a szabálytudat kialakulását, együttműködést. A számtalan mozgásos játék közül példaként a *Kerül meg c.* játékot említeném meg, amely több képesség fejlesztésére alkalmas, például a szabálytudat, koordinált mozgás, ügyesség, figyelem, alakítás fejlesztésére különböző formák körülmozgásával. A játék lényege, hogy a földre rajzolt alakzatokat négykézláb kerüljék körbe a gyerekek (3-6 gyerek). Aki elsőnek végez, az a győztes.

A gyermeknek meg kell ismernie saját testét, önmagát, hogy el tudja különíteni testét a tértől. Fontos feladat a gyermekeknél a testkép kialakítása, megerősítése, a testfogalmak fejlesztése, a testséma fejlesztése, a bal-jobb irányok megkülönböztetése, a tér- és síkbeli viszonyok észlelésének kialakítása. A testkép és testfogalmak kialakítására alkalmas a *tükörjáték*, amely során a gyermek tükörben azonosítja önmagát, megfigyeli a jellegzetes külső tulajdonságait, megnevezi és megérinti a testrészeit. A testfogalmak kialakítását szolgálja a test körülrajzolása és a körvonalak kiegészítése, azonosítása körvonal alapján, a babafürdetés, az orvosos játék, a különböző tenyérynymatok készítése, kirakók játéka.

A térbeli, síkbeli tájékozódás fejlesztésénél a gyermek saját teste a kiindulópont: magához viszonyítva



kell meghatározni a tárgyak helyzetét, illetve meg kell tudni különböztetni a tőle balra és jobbra lévő teret. Az irányok meghatározásához a megfelelő nyelvi formák megtanítása is szükséges, ezért fontos, hogy intenzíven gyakoroljuk a térből a síkba való átmenetet. Erre alkalmas például a „fent-lent, alatt-felett” fogalmak áthelyezése a térből a síkba, egy nagyméretű képből egy esemény kirakása, ahol a fent-lent határozottan ki van jelölve. A játék alatt kialakítjuk a szükséges fogalmakat. A képekkel játszhatunk akár memóriajátékot, „mi tűnt el és honnan”-játékot, kirakhatjuk a képeket utasítás alapján, stb.

A beszéd fejlesztése során figyelembe kell venni, hogy a beszédnek két oldala van: egyik a beszéd észlelése, a másik a beszéd létrehozása. A beszédhallás-figyelem, beszédtempótartás, megértés, az emlékezet fejlesztése sokat segíthet az iskolai tanulás előkészítésében. A *bújócska játék* jó példa a beszédhallás-figyelemnek, a „z” és „sz” hangok hangfelismeréssel történő megkülönböztetésének, a gyors reagáló képességnek a fejlesztésére. A játékban egy méhecske és egy kígyó szerepel, akiket két gyerek tesztesít meg. A játék elején a gyerekek elbújnak, a többiek pedig különböző szavakat mondanak – ha „sz” hang található a szóban, előbújik a „kígyó”, ha „z” hang szerepel a szóban, akkor pedig a méhecske.

Ebben a korban a gondolkodás konkrét tapasztalatokra épül. A sok tapasztalattal rendelkező gyerek könnyebben oldja meg a problémákat. Fontos, hogy a begyűjtött tapasztalatokból újat tudjon létrehozni, ezért az óvodapedagógus igyekszik olyan helyzeteket teremteni, amelyek megoldásába bevonja a gyermeket is.

Az iskolára való felkészítésben fontos szerepe van a családnak, szülőknek. Az érzelmileg kiegyensúlyozott, harmonikus családi háttérrel rendelkező gyerek könnyebben alkalmazkodik a változásokhoz. Fontos az óvónő és a szülő együttműködése. A gyermek fejlettségi szintjének meg-

állapítása több módon történik. A gyermekeket az óvónő megfigyeli játékok közben, egyéb tevékenység során, feljegyzéseket készít, diagnosztizál. Felméri, melyik területen van esetleg elmaradása, hiányossága, amit egyéni bánásmód alkalmazásával fejlesz a gyermeknél. Az óvónő tájékoztatja a szülőket a gyermek fejlettségi szintjéről. A szülő is tudja a gyermeket fejleszteni otthon, ha ehhez megfelelő segítséget kap. Számtalan játék, feladatlap, egyéb eszköz létezik, amit a szülő figyelmébe kell ajánlani.

Az óvodában működő iskola-előkészítő program lényege is az, hogy segítséget nyújtson a szülőknek. A programban közösen vesznek részt a gyerekek a szülőkkel, délutánonként mintegy tíz alkalommal. Az előkészítő tartalmi felépítése a mozgáskészség, percepció, testséma, beszédfejlettség és a matematikai fogalmakra alapozódik. A gyerekek ezeken a foglalkozásokon csoportosan és önállóan oldanak meg feladatokat, valamint házi feladatot is kapnak, annak érdekében, hogy felmérhető legyen, mennyire alakult ki a gyermek feladattudata. A szülő megfigyelheti azt is, hol tart gyermeke a többi gyerekhez viszonyítva, hogyan viselkedik a közösségben, mennyire képes az együttműködésre, milyen a problémamegoldó képessége. Az óvónő minden foglalkozás végén összefoglalja a látottakat, ismerteti a feladatok célját, értékeli a csoport munkáját. Egyéni értékelésre a program befejezésekor kerül sor, ahol mind a szülő, mind az óvónő véleményét nyilvánít.

A szülőkön kívül az óvoda együttműködik a pszichológusokkal is. A pszichológus szülői beleegyezéssel felméri a gyermek fejlettségi szintjét, tájékoztatja a szülőt és az óvónőt is a vizsgálat eredményéről.

Az óvoda szorosan együttműködik az iskolákkal is, segíti a szülőket az iskolaválasztásban. Az iskolaválasztásnál fő szempont, hogy a magyar anyanyelvű gyerek az anyanyelvén tanuljon. Az anyanyelven történő tanulás biztonságot ad, hiszen így gyorsab-

ban és pontosabban tanul, mélyebben bevésoódik emlékezetébe az információ. Az anyanyelv által érti meg elődei szokásait, életfelfogását, ezen keresztül ismeri meg gyökereit. Az iskolaválasztás másik fontos szempontja az, hogy mit kínál az adott iskola. A szülőknek érdemes az iskolák honlapjáról tájékozódni, de sokkal értékesebb, ha az információt egyenesen az iskola igazgatójától, illetve az ott dolgozó pedagógusoktól szerzik meg. A személyes találkozást az óvoda biztosítja egy szülői értekezlet keretén belül, ahol nemcsak az iskolák programjával ismerkedhetnek meg, hanem rögtön választ kapnak az esetleges kérdéseikre is. Fontos ez a személyes találkozás, mivel a szülő nem érzi annyira idegennek és ismeretlennek az iskolát, kialakulhat egy bizonyos szimpátia az igazgató vagy pedagógus irányában, akire majd rábizza a gyermekét.

Az iskolára való felkészítés során arról sem szabad megfeledkeznünk, hogy az óvodás korú gyerekek is ismerkedjenek meg jövőendőbeli iskolájukkal. Ebben az óvoda és iskola együttműködése, közös programok segítenek. Az óvodások óvónő kíséretével ellátogatnak az iskolákba, megnézik az osztálytermeket, tornatermet, találkozhatnak a pedagógusokkal, közösen játszanak, versenyeznek, rajzolnak.

A gyermeket jól felkészíteni az iskolára csak céltudatosan tervezett és szervezett pedagógiai munkával, valamint az intézményekkel és szülőkkel szorosan együttműködve lehet.

Felhasznált irodalom

- Perlai Rezsóné: *Tanulásról óvodapedagógusoknak. Gondolatok az óvodáskori tanulásról.* Comenius Bt, Pécs, 2000.
- Perlai Rezsóné: *Az óvodáskor fejlesztőjátékai.* Flaccus Kiadó, Budapest, 2014.
- D. Kósa Vilma – Dr. Előd Nóra: *Add tovább! Drámajáték-gyűjtemény.* Veszprém, 2005.